

Hantering av prisnivåer för tillsynsperioden 2012–2015

Sammanfattning

Denna bilaga gäller företag som inte har begärt omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen (1997:857) och inte heller får sin intäktsram omprövad enligt 5 kap. 13 § ellagen. Detta innebär att Ei utgår från de uppgifter och metoder som ligger till grund för den senast fastställda intäktsramen. Ei tar även hänsyn till de metoder som är aktuella i de fall företaget har ansökt om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen.

Energimarknadsinspektionen (Ei) fastställer den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 i respektive års prisnivå. För de företag som denna bilaga avser används faktorprisindex (FPI) för elnätsföretag¹ kostnadslag drift- och underhållskostnader, opåverkbart (FPI opåverkbara) för indexering av opåverkbara kostnader. Vid indexering av kapitalbasen används FPI för byggnader i enlighet med vad som anges i förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen) och vid indexering av påverkbara kostnader används FPI för elnätsföretag kostnadslag drift- och underhållskostnader, påverkbart (FPI påverkbara) i enlighet med vad som framgår av de ursprungliga besluten om intäktsramar 2012–2015.

Bakgrund

Intäktsramarna för tillsynsperioden 2012–2015 fastställdes ursprungligen i 2010² års prisnivå. Perioden är avslutad och Ei ska fastställa en slutlig intäktsram som ska jämföras med företagets verkliga intäkter enligt 5 kap. 20–21 §§ ellagen. Intäkterna är redovisade i respektive års prisnivå, vilket innebär att intäkterna för en tillsynsperiod är i fyra olika års prisnivåer. För att kunna jämföra kostnaderna som intäktsramen grundar sig på med de verkliga intäkterna behöver Ei därför se till att dessa är i samma års prisnivå.

I denna promemoria redovisar Ei det tillvägagångssätt och de överväganden angående index för opåverkbara kostnader som myndigheten använder när den slutliga intäktsramen fastställs.

¹ Faktorprisindex för elnätsföretag finns för lokalnät, regionnät och stamnät.

² De beslut som har fattats under tillsynsperioden 2012–2015 kan ha andra års prisnivåer och en kortare tillsynsperiod än fyra år.

Utgångspunkter

Enligt 9 § intäktsramsförordningen ska FPI för byggnader användas vid indexering av kapitalbasen. Detta framgår också av besluten om intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015. Av besluten följer också att påverkbara kostnader ska indexeras med FPI påverkbara.

Av de ursprungliga besluten framgick däremot varken hur opåverkbara kostnader eller intäkter skulle hanteras när det gäller index. Ei måste därför ta ställning till hur prisnivån ska hanteras för de opåverkbara kostnaderna när den slutliga intäktsramen fastställs. Vid denna bedömning måste Ei ta hänsyn till att kostnader som är beslutade i ett års prisnivå senare ska kunna jämföras med intäkter som är rapporterade i respektive års prisnivå för åren 2012–2015.

Ei har valt en metod där opåverkbara kostnader inte behöver indexeras för de företag som får sin intäktsram fastställd med schablonmetod utan övergångsmetod efter omprövning enligt 5 kap. 12 eller 13 §§ ellagen. Denna metod kan dock inte användas när Ei fastställer de opåverkbara kostnaderna för de företag där 5 kap. 12 eller 13 §§ ellagen inte tillämpas när intäktsramen fastställs. Det beror på att de opåverkbara kostnaderna beräknas utifrån företagets prognoser som är fastställda i 2010-års prisnivå. De opåverkbara kostnaderna måste därför omvandlas till respektive års prisnivå för åren 2012–2015. Anledningen till att prognoserna används är att Ei endast ska ta hänsyn till det faktiska utfallet för de företag som har ansökt om en ökning av intäktsramen eller de företag där Ei ska ompröva intäktsramen så att den sänks, se 5 kap. 12–14 §§ ellagen.

Om företaget har ansökt om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen tar Ei hänsyn till detta vid beräkningen.

Företagens synpunkter

Ei har haft en dialog med Energiföretagen Sveriges expertgrupp för index (Expertgruppen)³ och skickat ut en remiss till samtliga elnätsföretag i Sverige och Energiföretagen Sverige (se dnr 2016–101598).

I remissen redovisade Ei två olika alternativ på indexering av kostnader och intäkter vid omprövningen till följd av avstämningen av intäktsramarna för tillsynsperioden 2012–2015. De två olika alternativen medför olika konsekvenser beroende på om omprövningen sker med eller utan övergångsmetod.

Det första alternativet innebär att de opåverkbara kostnaderna och de verkliga intäkterna redovisas i respektive års prisnivå när jämförelse ska göras mellan företagets verkliga intäkter och den slutligen fastställda intäktsramen. Det andra alternativet innebär att index används vid jämförelsen mellan företagets verkliga intäkter och den slutligt

³ I Energiföretagen Sveriges expertgrupp för index ingår representanter från E.ON Elnät Sverige AB, Ellevio AB, Vattenfall Eldistribution AB och Energiföretagen Sverige.

fastställda intäktsramen genom att de opåverkbara kostnaderna indexeras med FPI opåverkbara och intäkterna indexeras med FPI för elnätsföretag⁴.

Ei har fått in synpunkter på remissen från Affärsverket svenska kraftnät, E.ON Elnät Sverige AB, Ellevio AB, Halmstad Energi och Miljö Nät AB, Kraftringen Nät AB, Mälarenergi Elnät AB, Skellefteå Kraft Elnät AB, Umeå Energi Elnät AB, Vattenfall Eldistribution AB, Energiföretagen Sverige och Expertgruppen.

Samtliga remissinstanser förordar att Ei ska använda det första alternativet. De anser bland annat att det första alternativet är det mest korrekta, risken för att elnätsföretag eller kunder över- eller underkompenseras minskar, att det inte finns några nackdelar med det första alternativet samt att indexhanteringen med det första alternativet innebär så begränsad användning av index som möjligt vilket ses som positivt.

Skellefteå Kraft Elnät AB och Expertgruppen menar att syftet med att Ei tog fram en övergångsmetod var att reducera nivån på kapitalkostnaderna och inte nivån på samtliga kostnader. Mot bakgrund av detta anser Skellefteå Kraft Elnät AB och Expertgruppen att de företag där avstämningen sker med övergångsmetod bör få full täckning för opåverkbara kostnader. Ytterligare ett stöd till detta resonemang är enligt Skellefteå Kraft Elnät AB och Expertgruppen att de opåverkbara kostnaderna för tillsynsperioden 2012–2015 ligger på ungefär samma nivå som för 2010.

Ei:s överväganden

Index används för att jämföra hur värden har förändrats över tid i förhållande till en specifik startpunkt, ett basår. Index kan konstrueras på olika sätt och konstruktionen har betydelse för hur nära verkligheten ett index kommer en viss specifik värdeutveckling. Det finns däremot inget index som helt speglar utvecklingen för de faktiska kostnader och intäkter som företagen har. Det framgår av intäktsramsförordningen respektive de ursprungliga besluten om intäktsramar för perioden 2012–2015 vilka index som ska användas vid indexering av kapitalkostnader och påverkbara kostnader. Det Ei ska ta ställning till är hur prisnivåerna ska hanteras för opåverkbara kostnader. Vid denna bedömning är även frågan om jämförelsen med företagens intäkter för tillsynsperioden av direkt betydelse.

Ei anser att indexering av kostnader och intäkter bör begränsas till situationer där det inte går att undvika och att justeringen ska stämma överens med verkligheten i så stor utsträckning som det går. En metod där indexering inte behövs för varken de opåverkbara kostnaderna eller intäkterna är därför att föredra. Detta kan uppnås genom att intäktsramen fastställs utifrån de faktiska opåverkbara kostnaderna för varje år i respektive års prisnivå. Den slutliga intäktsramen måste då fastställas för varje år i tillsynsperioden i respektive års prisnivå. Vid den kommande jämförelsen mot företagens intäkter innebär en sådan metod att de faktiska opåverkbara kostnaderna kan kvittas årligen mot intäkterna. Även remissinstanserna förordar ett sådant alternativ.

⁴ Faktorprisindex för elnätsföretag – lokalnät/regionnät/stamnät

Denna metod kan dock inte tillämpas i sin helhet för de företag där Ei ska fastställa den slutliga intäktsramen utifrån de prognoser⁵ som angavs i 2010 års prisnivå. De prognostiserade opåverkbara kostnaderna måste först omvandlas till respektive års prisnivå för åren 2012–2015. Därefter kommer Ei att kvitta kostnaderna mot företagets verkliga intäkter.

En analys av kostnadsutvecklingen för lokalnät visar att de opåverkbara kostnaderna har ökat under perioden 2006–2009 medan de har minskat under perioden 2009–2015. Under hela perioden 2006–2015 har de opåverkbara kostnaderna ökat totalt sett. Eftersom det har varit en kostnadsutveckling finns en skillnad i prisnivåer. Det finns ett särskilt index, FPI opåverkbara, framtaget för opåverkbara kostnader för elnätsföretag. Detta index följer kostnadsutvecklingen under perioden 2006–2015 och Ei anser därför att detta index ska användas.

⁵ För företag som får sin intäktsram beräknad med övergångsmetod behöver även de faktiska opåverkbara kostnaderna för perioden 2006-2009 omvandlas till respektive års prisnivå 2012-2015, se bilaga 1.